

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

MEŞRUIYET, EGEMENLİK VE EGEMENİN MEŞRULUĞU

1. Genel Olarak İktidar Kavramı ve İktidarın Meşruiyeti.....	9
2. Meşruiyetin Etimolojisi, Benzer ve Akraba Kavramlarla İlişkisi.....	14
3. Ortaçağda Meşruiyet Kaynakları	17
3.1. Doğüstü İlahi Hukuk Doktrini.....	20
3.2. Providansiyel İlahi Hukuk Doktrini.....	22
4. Modern Devletin Doğuşu ve Meşruiyetin Egemenlikle Birleşmesi ..27	
4.1. Meşruiyetin Metafizik Bağlamdan Koparılması: Niccolo Machiavelli (1469–1527)	30
4.2. Meşruiyetin Mutlak ve Sürekli Egemenlikle Birleşmesi: Jean Bodin (1530 – 1596)	33
4.3. Meşruiyetin Günümüze Kadar Uzanan Kaynağı: Sosyal Sözleşme	36

4.3.1. Thomas Hobbes (1588 – 1679).....	37
4.3.2. John Locke (1632 – 1704).....	41
4.3.3. Jean–Jacques Rousseau (1712 – 1778).....	46
4.3.4. Sosyal Sözleşme Kuramı'nın Değerlendirilmesi.....	50
5. Demokrasi: 'Demos'un İktidarı ve Meşruiyeti.....	51
5.1. İlk Demokrasi: Antik Yunan.....	53
5.2. Doğrudan Demokrasinin İmkânsızlığı, Temsili Demokrasinin Zorunluluğu.....	56
5.3. Temsili Demokrasinin İki Yolu: “Halk Egemenliği” Karşısında “Milli Egemenlik”.....	58
5.3.1. Halk Egemenliği.....	60
5.3.2. Milli Egemenlik.....	62
5.3.3. Seçmenlerin Egemenliği mi?.....	66
5.3.4. “Emredici Vekâlet Teorisi” Karşısında “Temsili Vekâlet Teorisi”.....	68
5.4. İki Farklı Demokrasi Modeli: “Çoğunlukçu Demokrasi” ve “Çoğulcu Demokrasi”.....	71
5.4.1. Çoğunlukçu Demokrasi.....	72
5.4.2. Çoğulcu Demokrasi.....	76
5.5. Demokrasi Evriminin Son Halkası: Anayasal Demokrasi.....	80

İkinci Bölüm

ANAYASA YARGISININ TEORİK TEMELLERİ VE GELİŞİM SÜRECİ

1. Anayasa Yargısının Teorik Temeli: Anayasacılık.....	85
2. Anayasacılığın Gerekleri.....	90
2.1. Hukuk Devleti ve Anayasanın Üstünlüğü.....	91
2.2. Kuvvetler Ayrılığı.....	96
2.3. Fedaralizm.....	100
3. Anayasa Yargısının Ortaya Çıkışını Açıklayan Teoriler.....	103

3.1. Kuvvetlerin Yatay ve Dikey Sınırlarının Muhafazası İçin Anayasa Yargısı	104
3.2. Normativist Hukuki Pozitivizmin Bir Gereği Olarak Anayasa Yargısı	108
3.3. Temel Hak ve Hürriyetlere Etkin Koruma Sağlamak İçin Anayasa Yargısı	112
3.4. Hirschl: Hegomonik Koruma Tezi.....	114
3.5. Ginsburg: Sigorta Olarak Anayasa Yargısı	121
3.6. Uluslararası Talep ve Baskılara Yanıt Olarak Anayasa Yargısı..	123
4. Anayasa Yargısının Gelişim Süreci	128
4.1. İlk Karar: 1610 Bonham Kararı	130
4.2. Birinci Dalga.....	132
4.2.1. Anayasa Yargısının Federal Mantiği.....	133
4.2.2. Amerika’da Hukukun Üstünlüğü.....	135
4.2.3. 1803 Marbury v. Madison Kararı ve Önemi.....	136
4.3. İkinci Dalga: Anayasa’nın Üstünlüğünü Sağlamak	139
4.3.1. Birinci Dünya Savaşı Sonrası “Avusturya Dönemi”	140
4.3.2. İkinci Dünya Savaşı Sonrası	143
4.3.2.1. Dönemin Şartlarının Getirisi Olarak Anayasa Mahkemeleri.....	145
4.3.2.2. Totaliter Rejim İhtimaline Karşı Anayasa Yargısına İki Örnek: İtalya ve Almanya	150
4.3.2.3. Türkiye’de Anayasa Yargısının Doğuşu	154
4.4. Üçüncü Dalga: Demokratikleşme Dalgası ve Soğuk Savaş Sonrası.....	159
4.4.1. Huntington’ın Üçüncü Dalga Demokratikleşme Tezi.....	159
4.4.1.1. Genel Olarak Demokratikleşme Dalgaları ve Ters Dalgalar.....	160
4.4.1.2. 1974 – 1989 ve Sonrasında Anayasa Yargısının Yayılması.....	163
4.4.2. Üçüncü Dalgada Demokrasi – Anayasa Yargısı İlişkisi	170

Üçüncü Bölüm
ÇAĞIMIZDA ANAYASA YARGISININ
SINIRLARI ve MEŞRULUĞU SORUNU

1. Anayasa Yargısı ile Demokrasiyi Bağdaştıran Teoriler 175
  - 1.1. Çoğunluk-Karşıtı, Çoğulculuğun Teminatı Olarak Anayasa Yargısı..... 176
  - 1.2. Dworkin: Hakları Ciddiye Almak..... 181
  - 1.3. Katı Anayasaların Sonucu ve Anayasanın Üstünlüğünün Teminatı Olarak Anayasa Yargısı 186
  - 1.4. Anayasa Yargısının Şekil Denetimi Bakımından Zaruri Olması: Prosedürel Tez 189
2. Anayasa Yargısı ile Demokrasiyi Bağdaştırmayan Teoriler 192
  - 2.1. Halk Egemenliğine Dair Tereddütler 193
  - 2.2. Hesapverebilir Organların Temel Hakları Daha İyi Korumayabilecekleri İhtimali..... 196
  - 2.3. Waldron: Tüm Hakları Mümkün Kılan Hak Olarak Siyasi Katılım Hakkı 199
3. Anayasa Yargısında Yorum ve Demokratik Meşruluğa Etkisi 205
  - 3.1. Hermeneutik ve Anayasayı Yorumlama Zarureti 209
  - 3.2. İki Yorum Metodu: Klasik Yorum Anlayışı Karşısında Çağdaş Yorum Anlayışı 212
  - 3.3. Başlıca Yorum Yöntemleri ve Yorumda Belirlilik 216
  - 3.4. Anayasa Yargısının Sınırı ve Yargısal Aktivizm 222
    - 3.4.1. Anayasa Yargısının Sınırları 222
      - 3.4.1.1. Yargısal Kendi Kendini Sınırlama (Judicial Self-Restraint) 223
      - 3.4.1.2. Siyasi Sorun Doktrini (Political Question Doctrine) 226
    - 3.4.2. Sınırların İhlali: Yargısal Aktivizm..... 231
  - 3.5. Doğru Yorumun İmkânsızlığı Yanlış Yorumu Tespit Etmemize Engel Mi? 237

---

4. Anayasa Mahkemelerinin Kurumsal Yapısında Demokratik Meşruluk Sorunu.....	242
4.1. Yargı Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı.....	243
4.1.1. Genel Olarak Yargı Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı.....	244
4.1.2. Anayasa Mahkemesinin Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı	248
4.2. Mahkeme Üyelerinin Belirlenmesi ve Görev Süresi	251
5. Anayasa Mahkemesi Kararlarında Demokratik Meşruluk Sorunu.	258
5.1. Mahkemenin Bazı Kararlarında Nitelikli Çoğunluğun Aranması	263
5.2. Mahkeme Kararlarının Parlamentolarca Askıya Alınabilmesi	272
5.3. Halkyolaması ile Kabul Edilen Kanunların Anayasallık Denetimine Tabi Olmaması	277
SONUÇ	281
KAYNAKÇA	287